

T.C.
BAŞBAKANLIK
Özelleştirme İdaresi Başkanlığı

Ek cevap
7/2539

SAYI
KONU

B.02.1.01B.0.65.00.00/ 5295

- 4 HAZ 2004

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ : 11.05.2004 tarih ve A. 01.0.GNS.0.10.00.02-5555 sayılı yazınız.

İlgi yazı eki İğdır Milletvekili Prof. Dr. Dursun AKDEMİR tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına tevcih edilen 7/2539 esas sayılı **yazılı soru önergesinde** yer alan sorulara verilen cevaplar aşağıda sunulmuştur:

TEKEL A.Ş. Yönetim Kurulunun 27.06.2003 tarih ve 412 sayılı Tütün Satışı veya Tütün Satma Hakkı Satışı Kararı ile ilgili olarak;

SORU 1- Anılan ve tarafınızdan onaylanan kararla ihraç edilebilir tütünlerin tamamına yakını olan 198.652.000 kilogram destekleme tütünü, beher kilogramı ortalama 1 USD'in altında bir fiyattan toplam 198.622.940 USD bedelle Weserfrucht GmbH adlı Almanya'da yerleşik bir firmaya satılmış mıdır? TEKEL daha önce bu şekilde bir tütün satışı yapmış mıdır ?

CEVAP 1- Söz konusu işlem, tütün satışı değil, bir opsiyonlama kararıdır. Bu opsiyonlama, 198.852.000 kg. destekleme tütününün Almanya'da yerleşik Weserfrucht GmbH firmasına ortalama 1.05 \$ bazında bir fiyatla yapılmıştır. Bu işleme konu tütünler, her bir nevi, menşei ve ürün yılına göre değişik fiyatlarla opsiyonlanmıştır. Opsiyonlama diğer firmalar için de yapılan, mutad bir uygulamadır. İstisnai olarak doğrudan alıcıya satış yapılmakta, ancak, ötedenberi de uygulanı geldiği üzere, umumiyetle satışın gerçekleşmesini sağlayan firmalar adına, talep ettiği miktarda tütün belli sürelerle opsiyonlanmaktadır.

SORU 2- Evvelce Devlet kaynakları kullanılarak 2,5-3 USD'a alınan bazı tütünlerin, muhtemelen bu bedele yakın bir maliyet oluşturan işleme ve bakım masrafları hariç bu alım bedellerinin, 10'da 1'ini dahi karşılamayan 0,25 USD fiyatla satıldığı doğru mudur ?

CEVAP 2- Destekleme kapsamında alınan bu tütünler, TEKEL'in ihtiyacı için değil, ekicilerin desteklenmesi amacıyla satın alınmıştır. TEKEL kendi sigara fabrikalarının ihtiyacı için gerekli tütünleri kendi nam ve hesabına ayrıca almaktadır. Destekleme stoklarında bulunan bu tütünler, TEKEL'in sigara harmanlarında kullanılmamakta, satış şansı az olduğundan yıllarca bakım masrafları yapılmaktadır. Uzun yıllar bakım, işleme, depolama, ilaçlama masraflarına katlanılmaması ve Hazine'yi "görev zararı" külfetinden kurtarmak için Destekleme Kararnamesi, maliyetin altında satışa yetki tanımaktadır.

T.C.
BAŞBAKANLIK
Özelleştirme İdaresi Başkanlığı

- 4 HAZ 2004

SAYI : B.02.1.ÖİB.0.65.00.00/ 5295
KONU :

-2-

Zaten bu tütünlerin önemli bir bölümü eski yıl ürünü tütünler olup, ticari değerini kaybetmiş durumdadır. Bu tütünlerin imhası durumunda; nakliye, işçilik, Belediye ve çevre harçları gibi, yüksek masrafların yanında, çevre sağlığı faktörü de dikkate alınarak piyasa koşullarında satışına büyük gayret gösterilmektedir. Satışın alternatifi; mevcut tütünleri, alım maliyetinin 4-5 katı büyüklüğünde bakım ve stok maliyetlerine katlanmak suretiyle çürümesini bekleyerek kaderine terk etmek olacaktır. Bu nedenle yılına, menşesine ve kalitesine göre 0.25 \$ ile 2.52 \$ arasında değişen fiyatla opsiyonlama yapılmıştır.

SORU 3- 198.622.940 USD'lık satış için %0,3 oranında alınan 600.000 USD'lık teminat, TEKEL'in geçmiş uygulamalarıyla örtüşmekte midir ? Alınan bu teminat Tütün Satışına Dair Ön Protokolün 12 nci maddesinde atıfta bulunulan Tekel Alım Satım Yönetmeliğine uygun mudur ?

CEVAP 3- Söz konusu teminat, bu opsiyonlama ile ilgilidir. Küçük ölçekli opsiyonlamalarda böyle bir teminat alınmamaktadır. Son dönemde sıkça yaşanan opsiyon iptalleri ve satışın gerçekleşmemesi halleri dikkate alınarak bütün opsiyonlamalarda ön teminat alınması uygulamasına yakın dönemde başlanmıştır. Ayrıca, TEKEL Alım-Satım Yönetmeliğinin 3/a maddesi yaprak tütün satışlarının bu yönetmeliğin dışında tutulacağına amirdir. Ancak, bahsedilen 12 maddede, protokolde yer almayan hususlara atıfta bulunmak için konulmuştur. Söz konusu uygulamada Yönetmeliğe aykırı bir durum yoktur.

SORU 4- 2003-2005 yıllarında satılması öngörülen tütünlerin ödemelerinin, her partinin teslimini takip eden 4 ncü , 8 nci ve 12 nci aylarında üç eşit taksitte yapılacağı ve tütünlerin teslimi ile ödeme tarihleri arasında geçen süre için faiz alınmayacağı doğru mudur?

CEVAP 4- Tütün miktarının ve bedelinin çok yüksek olması nedeniyle, alıcının tütünleri tesliminin zaman alacağı, hemen tek partide teslim alamayacağı düşünüldükten vadedi satış anlaşması yapılmıştır. Tütün satışında vade uygulaması ilk ve tek değildir. Geçmişte de zaman zaman vadeli satış yoluna gidilmiştir. Stokların büyüklüğü, külfeti, pazarlık gücü, stokları eritme yollarının nımet ve külfeti dikkate alındığında, satışı kolaylaştıracak her yöntemin uygulanması kuşkusuz düşünülecektir. Nitekim; diğer tütün satışlarında da alıcılar ödemelerini bir takvime yaymakta ve teslim alacakları zaman ödeme yapmaktadırlar.

T.C.
BAŞBAKANLIK
Özelleştirme İdaresi Başkanlığı

SAYI
KONU

B.02.1.01B.0.65.00.00/ 5295

4 HAZ 2004

-3-

Önergeye konu opsiyonlamada alıcı firma, ilk etapta 20 milyon kilonun karşılığı akreditif açmış, ancak, 10 milyon kilo tütününü depolarımızdan teslim almış, 5 milyon kilosunun da ihracatını gerçekleştirmiştir. Kaldı ki, ödemeler \$ bazında yapılacağından, faiz tahakkukuna gidilmemiş olup, İdarenin taksitlendirmeden ötürü herhangi bir parasal kaybı söz konusu değildir.

SORU 5- *Bu satışta söz konusu olan fiyatların 3-5 katı fiyatla aynı tütünleri satmış olan eski Tekel yöneticileri hakkında düşük fiyatla tütün satışı yapıldığı iddiasıyla yaptırılan müteaddit soruşturmalara karşılık, yeni Tekel yöneticilerinin kollandığı ve haklarında soruşturma yaptırılmadığı ve soruşturma yapılmamasının nedeninin ise mevcut TEKEL Genel Müdürünün kardeşinin AKP Milletvekili olması ve sair siyasi yakınlıklar olduğu iddiaları doğru mudur ?*

CEVAP 5- Eski TEKEL yöneticileri TEKEL'in ihtiyacı olmayan yabancı tütünleri takas suretiyle ve yüksek fiyatla satın almak, buna mukabil ve yerli tütün satamamak (tek taraflı protokol düzenlemek) fiilleri nedeniyle soruşturmaya muhatap olmuşlardır.

Tarım ürünlerindeki fiyatlarda yıllar itibariyle, hatta, mevsimsel fiyat dalgalanmaları çok fazla olabilmektedir. Son yıllarda çok ucuz Çin, Hindistan, Endonezya ve Afrika tütünlerinin düşük fiyatlarla dünya piyasalarına arzı fiyatları aşağıya çekmiştir. Özellikle tütünlerin önemli bir bölümünün çok eski yıl ürünü olması, kalite özelliklerini büyük oranda yitirmiş olmaları tütünlerin dünya piyasalarında yüksek fiyatla satılması imkanını ortadan kaldırmaktadır.

TEKEL Genel Müdürlüğü ilgili mevzuat çerçevesinde görevini yürütmekte olup, her yıl Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu tarafından tüm icraatları denetlenmekte ve hesapları KİT Komisyonu tarafından ibra edilmekte veya edilmemektedir. Usulsüzlük ve yolsuzluk yapan kişilerin akrabalık bağları herhalde soruşturmaya engel değildir. Suç işleyen, kimin yakını olursa olsun gereğine tereddütsüz tevessül edilir. Özelleştirme programındaki kuruluş yöneticileri ile ilgili Bakanlık Makamına intikal eden şikayetler mutlaka bir müfettiş veya muhakkik tarafından incelenilmekte, verilen rapora göre işlem yapılmaktadır.

SORU 6- *Sağlanan emsali görülmemiş ayrıcalıklara rağmen alıcı firmanın yükümlülüklerini yerine getiremediği ve bu nedenle sözleşmenin iptal edilmesi gerektiği halde bu yola gidilmeyerek, firmanın kollanmaya devam edildiği ve yeni ek süreler tanındığı iddiaları varit midir?*

T.C.
BAŞBAKANLIK
Özelleştirme İdaresi Başkanlığı

5295

- 4 HAZ 2004

SAYI : B.02.1.01B.0.65.00.00/
KONU :

-4-

CEVAP 6- Bu opsiyonlama protokolü sayesinde gerçekleştirilecek satışın, TEKEL stoklarını azaltma yönünde iyi bir sözleşme olması, stok maliyetlerinin daha da büyümemesi için, devam ettirilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Opsiyona ilişkin ön protokolün, ilk altı aylık periyod itibarıyla 37 günlük bir gecikmeyle imzalanması, her bir parti için ayrı ayrı Yönetim Kurulu Kararı alınması, Kararların Bakanlık Onayına bağlanması gibi satış prosedürlerinin çok uzun bir süre alması, ayrıca bu tütünlere başka bir satış teklifinin gelmemesi nedeniyle 2003 taahhüdünden tamamlanamayan kısım, 2004 yılı taahhüdünden eksilmeye neden olmaksızın 2004 yılına aktarılmıştır. Ayrıca ek süre verilmemiş olup, protokolde öngörülen takvimin bitiş aynen muhafaza edilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini takdir ve tensiplerinize arz ederim.

Kemal UNAKITAN
Maliye Bakanı